Bedömningsanvisningar för freestyledomare

Rev. domarkonferens 22-23/10 2016 / Domargruppen SHFK gm Johanna Lehman

Webbplats för SHFK www.shfk.se
Webbplats för freestyletävlingar och resultat: www.hundaktiv.se
Webplats för SKK: www.skk.se

Innehållsförteckning

1 Inledning 4
2 Allmänna anvisningar för auktoriserade domare i SKK 4
2.1 Ansvar och förhållningssätt 5
2.2 Svårbemästrade situationer 5
2.3 Antal timmar aktiv tjänstgöring 6
2.4 Godkända klubbar 6
2.5 Tävlande som stör ordningen 6
2.6 Övergripande anvisningar 6
2.7 Vilande auktorisation 7
2.8 Domaretiska regler 7
2.9 Tävlande med särskilda behov 7
3 Bedömningsanvisningar 7
3.1 Allmänna riktlinjer 7
3.2 Banvandring 8
3.3 Anvisningar för bedömningen 8
3.3.1 Domarkommentarer 8
3.4 Discipliner 9
3.4.1 Heelwork to Music 9
3.4.1.1 Positionsarbete i Heelwork to Music 10
3.4.1.2 Skiften mellan HtM-positionerna 11
3.4.1.3 Poängsättning HtM 11
3.4.2 Freestyle 12
3.5 Bedömningskategorier 12
3.5.1 Precision och samarbete 12
3.5.2 Innehåll 13
3.5.3 Tolkning av musik 15

3.6 Vad kan förväntas i de olika tävlingsklasserna 15
3.6.1 Freestyleklasserna 16
3.6.1.1 Klass I 16
3.6.1.2 Klass II 16
3.6.1.3 Klass III 16
3.6.2 HtM-klasserna 16
3.6.2.1 Klass I 16
3.6.2.2 Klass II 17
3.6.2.3 Klass III 17
3.7 Poängsättning 17
3.8 Fel som inte är diskvalificerande 18
3.8.1 Lämnar ringen 18
3.8.2 Rekvisita 19
3.8.3 Godis respektive leksak 19
3.8.4 Hårda kommandon 19
3.8.5 Osunda, skadliga rörelser 19
3.8.6 Tekniskt fel 20
3.8.6 Halsband, täcke eller liknande 20
3.8.7 Skall och ljud 20
3.9 Hjälp av utomstående 21
4 Avslutning 21

1 Inledning

Här presenteras de bedömningsanvisningar som överenskommits i samband med regelutformningen och vid domarkonferenserna. Syftet med anvisningarna är att ge domarna en gemensam plattform för sina bedömningar samt att ge de tävlande information om vad som kan påverka bedömningen av program, poänghöjande respektive poängsänkande faktorer. Bedömningsanvisningarna är ett levande dokument med möjlighet till förändringar vid domarkonferenserna. Tävlande och andra aktiva inom sporten har rätt att komma med kommentarer, synpunkter och förslag till förändringar av anvisningarna inför domarkonferenserna. SHFKs styrelse får efter beslut ändra och göra tillägg i anvisningarna vid behov mellan domarkonferenserna. Om så sker ska tydlig information gå ut till tävlande och funktionärer.

OBS: Bedömningsanvisningarna täcker långt ifrån alla situationer som kan förekomma.

Det här är en vägledning för bedömningar inom freestyle- och heelwork to music-tävlingar. Den ska vara till hjälp för domare för att kunna göra bedömningarna så bra som möjligt och för att avdragen ska bli likartade för samma fel oavsett vilken domare som dömer.

När domaren dömer, ska hen alltid tänka på att domare i hög grad är med och påverkar vilken riktning sporten tar. Deltagarna gör det som de vet lönar sig. Trick som kan skada hunden eller som inte är passande bör inte premieras. Tvång eller hård handling ska alltid generera stora avdrag eller diskvalifikation.

Sporten uppfattas ofta som mycket publikfriande tack vare variationen i programmen, att sporten bjuder in till glädje och samarbete mellan förare och hund samt närvaron av musik. Hundens prestation ska alltid vara i centrum.

2 Allmänna anvisningar för auktoriserade domare i SKK

(Utdrag från ”Utställnings- och championatregler”, ”Regler och anvisningar för exteriördomare samt domaretiska regler”, samt ”Grundregler för medlemmar i Svenska Kennelklubben”).

Domare ska vara medlem i Svenska hundfreestyleklubben (SHFK). För att auktorisationen ska vara giltig ska medlemskapet vara konstant. Det räcker alltså inte att bli medlem precis innan en tävling där man ska döma. Det är upp till varje enskild domare att se till att ha giltigt medlemskap. Detta ansvar ska inte ligga på arrangören. Ett domaruppdrag innebär en ideell tjänstgöring och är inte att jämföra med yrkesverksamhet. Uppdraget baseras i en avtalad överenskommelse mellan en tävlingsarrangör och en av SHFK, eller erkänd utländsk kennelklubb, auktoriserad domare.

För rullande auktorisation gäller att en domare ska döma minst 1 gång per år.

Domare får inte acceptera en inbjudan om hen har anledning att misstänka att hen inte kommer att kunna genomföra uppdraget av något skäl (till exempel hälsoskäl, andra åtaganden eller dylikt). Domaren får endast av mycket tungt vägande skäl avsäga sig uppdrag som hen tackat ja till.

Måste en domare ändå lämna återbud ska detta ske så snart som möjligt och med angivande av orsaken. Domare som antagit inbjudan att döma och som utan giltigt skäl uteblir från eller infinner sig för sent till bedömningen, kan få sin auktorisation indragen. Likaledes gäller att arrangerande klubb inte utan tungt vägande skäl kan säga upp en överenskommelse med en inbjuden domare. Vid anlitande av domare rekommenderas att SHFKs domaravtal tecknas. Avtalet finns i tävlingsledarkompendiet.

En domare som accepterat ett domaruppdrag utanför Norden, ska påpeka för arrangören att detta ska anmälas till SKK innan uppdraget utförs.

En domare måste vara väl insatt i SKKs och SHFKs gällande bestämmelser och aktuella rekommendationer från till exempel domarkonferenser.

Domaren ska infinna sig på tävlingsplatsen senast 30 minuter före den tidpunkt som angivits för bedömningens början.

2.1 Ansvar och förhållningssätt

”Domaren ska betrakta sig som en representant för Svenska Kennelklubben och bemöda sig om ett i alla avseenden korrekt uppträdande. Domaren ska granska och värdera de deltagande ekipagen på ett vedertaget, förtroendegivande och övertygande sätt och verka för att en positiv stämning råder vid bedömningen.”

I möjligaste mån ska domaren följa det angivna tidsprogrammet och ska inte utan särskilda skäl avbryta eller göra pauser. Ingen domare får påskynda sin bedömning så att noggrannheten blir lidande. Domaren ska inte före eller under bedömningen diskutera ekipagen med någon med undantag för domarelev och/eller -aspirant.

Arrangören bör i möjligaste mån placera domarna så att de sitter vid enskilda bord under bedömningen.

Det tillhör god ton att domaren hälsar på och byter någon fras med den tävlande, men domaren bör avhålla sig från att skaffa uppgifter om hunden från eller kommentera hunden till den tävlande före bedömningen.

Domarens klädsel ska vara proper och funktionell för uppdraget. Domaren får inte bära klädsel med information om sponsring, landslagsdeltagande, hunduppfödning, hundföretag, klubbtillhörighet eller hundprodukter. Förbud mot tobaksrökning i ringen gäller för alla funktionärer.

Domare får inte på hemsidor, bloggar, facebook eller liknande kommentera egen eller annan domares bedömning. Detta gäller oavsett resultatet av bedömningen. Det är viktigt att vare sig gratulera eller beklaga ekipage som domaren själv har dömt eller kommentera poäng satta av annan domare. Även vid de tillfällen som domaren inte har tjänstgjort gäller att poäng och bedömning inte får kommenteras. Stor försiktighet bör även gälla vid publicering av egna resultat och domarkommentarer.

2.2 Svårbemästrade situationer

Om någon tävlande försöker påverka domarens bedömning, till exempel genom att informera om utmärkelser som en hund tidigare fått eller ge andra upplysningar om hunden, har domaren rätt att avstå bedömningen av ekipaget och hunden ska då diskvalificeras. I första hand ska domaren avbryta ett sådant samtal vänligt men bestämt.

Tävlande får inte heller försöka påverka bedömningen under tiden hen är på planen genom att till exempel bära kläder med reklam för hundföretag, egna företag, landslagskläder eller annat som kan påskina tidigare framgångar. Hundens namn på halsbandet är tillåtet.

2.3 Antal timmar aktiv tjänstgöring

Som rekommendation gäller att en domare inte bör döma mer än fem timmar per dag. Detta avser den tid domaren aktivt dömer. Eventuella pauser räknas inte in i de fem timmarna.

Arrangören ska alltid kontakta tjänstgörande domare för att få dennes medgivande om tjänstgöringstiden uppskattas överstiga fem timmar.

Vid stora klasser, med över 25 startande, har arrangören rätt att dela klasserna.

2.4 Godkända klubbar

Det är viktigt att svenska domare i sin verksamhet och sitt uppträdande gynnar förtroendet för en seriöst bedriven hundsport. En svensk domare får inte döma till exempel inofficiell tävling, som arrangeras av klubb eller förening vars verksamhet inte har godkänts av SKK. Detsamma gäller även för person under utbildning. Förteckning över godkända klubbar upprättas årligen av SKK.

Om en domare anordnar kurs eller anlitas som instruktör i tävlingsträning får hen ge feedback, tips och råd men hen får inte sätta poäng och rangordna ekipage i resultatlista. Detta gäller endast då domaren har eget, eller anlitas av, företag eller förening utanför SKK-paraplyet. Blir domaren inbjuden att döma en träningstävling på till exempel brukshundklubben så är det helt i sin ordning.

2.5 Tävlande som stör ordningen

En tävlande som stör ordningen på tävlingsplatsen eller på annat sätt uppträder olämpligt ska av domaren tillrättavisas och om detta inte följs ska den tävlande och hunden avvisas och ekipagets tävlande vid denna tävling avbryts. Ett sådant beslut kan på vanligt sätt ifrågasättas genom skriftlig protest och därmed prövas i efterhand, men domarens beslut gäller vid det aktuella tillfället.

2.6 Övergripande anvisningar

En domare måste kunna genomföra bedömningen av ekipagen med hög grad av tydlig självständighet och på ett vedertaget, förtroendeskapande och övertygande sätt. En domare kan inte förlita sig till assistans genom närvaro av personer, som i olika moment övertar domarens konkreta arbete.

Domaren måste alltid kunna motivera sin bedömning med stöd av regler och anvisningar. Det är inte tillåtet att göra egna tolkningar av dessa dokument.

SHFK har ett övergripande ansvar och kan i enskilda fall behöva tillfälligt eller för gott återkalla en domares auktorisation om han/hon inte bedöms ha tillräcklig kapacitet, bryter mot eller finner egna tolkningar av reglerna. Detta gäller också den enskildes möjlighet att få genomgå SHFKs domarutbildning samt bli godkänd i samband med domarutbildning.

2.7 Vilande auktorisation

Begreppet ”vilande auktorisation” avser domare, som på grund av ohälsa eller annan orsak bedöms tillfälligtvis inte kunna fullgöra sitt domaruppdrag på ett tillfredsställande sätt. Begreppet ”vilande auktorisation” kan aldrig användas som disciplinär åtgärd.

2.8 Domaretiska regler

En auktoriserad domare har en framskjuten förtroendepost inom Svenska Kennelklubben. Domarens opartiskhet och objektivitet ska inte kunna ifrågasättas. Skulle det bli uppenbart att domaren brister i dessa för domarvärvet grundläggande egenskaper eller om hans/hennes allmänna moraluppfattning kan anses klandervärd, bör domarens fortsatta auktorisation omedelbart omprövas av SHFK.

- Mot en domarkollega ska en domare alltid uppträda korrekt och respektfullt och får inte tala nedsättande om en kollega, även om domaren är oense med sin kollega om bedömningen.
- En domare ska inte aktivt själv erbjuda sina tjänster till specifika arrangörer.
- Domare som bryter mot dessa regler kan av SHFK

  a) Tilldelas skriftlig erinran. **b)** Tilldelas skriftlig varning. **c)** Avstängas mellan 6-24 mån. **d)** Avauktoriseras.

  Se även särskilt dokument angående policy och regler för disciplinära åtgärder av organisationens domare på SKKs hemsida, www.skk.se.

  Avstängd domare får inte tjänstgöra på officiella eller inofficiella tävlingar. Avstängd domare får inte under avstängningstiden anlitas som examinator eller för andra förtroendeuppdrag som kan anknytas till domarskapet. Dock får avstängd domare delta vid domarkonferenser.

2.9 Tävlande med särskilda behov

Tävlande som har särskilda behov av varaktig karaktär, t ex fysiskt handikapp, kan ansöka om dispens hos SHFK. Dispensansökan ska ske om man har behov av hjälpmedel eller anpassning som sträcker sig utanför regelverket. Dispens behöver endast sökas vid ett tillfälle och gäller sedan tillsvidare. Dispensen skall kunna visas upp vid förfrågan från arrangören.

3 Bedömningsanvisningar

3.1 Allmänna riktlinjer

Tanken med freestylesporten är att den ska präglas av ett stort mått av frihet för skapande av program som passar den enskilde hundindividen, och i vilket hunden och föraren kan arbeta tillsammans på ett sätt som är underhållande, engagerande eller gripande att titta på. Freestyle och heelwork bör visa resultat av positiv hundträning med träningsglädje, kontakt, lyhördhet och samarbete i fokus.

Det gäller att vända en enskild hunds eventuella svagheter till styrkor och visa på kreativitet i att göra det bästa av de förutsättningar som finns hos hund och förare. En viktig målsättning är att alla hundtyper ska ha samma förutsättningar att utöva och avancera i sporten. Eftersom olika bakgrund, mentalitet och fysiska förutsättningar präglar olika hundtyper förekommer inga givna rörelser eller moment i någon av tävlingsklasserna.

Friheten och avsaknaden av strikta ramar gör också att bedömningen med nödvändighet präglas av ett visst mått av subjektivitet. Målsättningen för domarkåren förblir dock att sträva efter en enhetlighet i bedömningen.

3.2 Banvandring

Om arrangören tillåter banvandring med hund har hunden rätt att beträda banan under den tid som arrangören avsatt för banvandring för den klass / de klasser hunden ska starta i. På banvandringen får inte rekvisita placeras ut på plan. Med undantag för banvandring med hund och ekipagets tävlingsstart har den tävlade inte rätt att med hund beträda eller träna på planen när den är iordningsställd för tävling. Om hunden uträttar sina behov i ringen under banvandringen diskvalificeras hunden från resterande starter under tävlingsdagen.

Under banvandringen ska hunden vara kopplad. Belöning får inte ske på planen under banvandringen. Det ska vara samma regler för alla hundar i en given klass. Eventuellt undantag för löptik om sådan ska startas. Tävlingsledaren är ansvarig för att utse en person som håller uppsikt över banvandringen. Finns skäl för diskvalificering ska av tävlingsledaren utsedd person rapportera till tjänstgörande domare som sedan kan diskvalificera hunden, föraren eller ekipaget.

3.3 Anvisningar för bedömningen

Bedömningen är en sammanvägning av ekipagets uppvisade bra och mindre bra prestationer under den enskilda starten. Bedömningen ska inte enbart vara en uppräkning av ekipagets brister, utan rikta in sig på ekipagets förtjänster. Bedömningen vilar på domarens kunskap om sporten och ska vila på kunskap om sportens regelverk. Domaren får inte göra egna bedömningskriterier som inte finns angivna i reglerna.

Domaren har en bild av vad som förväntas i varje klass. Utifrån denna bild bedöms ekipagets prestation. Saknas något jämfört med förväntningarna i klassen så hamnar poängen under 7,5 poäng, hur mycket under beror på hur mycket som saknas för att programmet skulle leva upp till förväntningarna. Är resultatet istället bättre än vad som förväntas i klassen hamnar poängen över 7,5 poäng. Hur mycket över beror på hur mycket poänghöjande faktorer som visas upp.

3.3.1 Domarkommentarer

Domarkommentarer kan förekomma om det finns något särskilt att anmärka på, exempelvis om poängen behöver motiveras av någon anledning. Vid särskilt stora klasser kan domarna välja att inte skriva kommentarer, för att spara tid. Det är angeläget att kommentarerna skrivs på ett respektfullt och begripligt sätt samt motiverar poängen. Detta är särskilt viktigt om ekipaget fått låga poäng. Det är självklart även tillåtet att kommentera ekipagets förtjänster. Var uppmärksam på att deltagarna får domarprotokollen.

3.3.2 Tid för bedömning

Ekipaget ska inte släppas in i ringen förrän domarna är klara att starta sin bedömning. Ekipaget bedöms från den stund de går in i ringen och till och med att ekipaget lämnar ringen. Domarna ska ha sin uppmärksamhet riktad mot ekipaget under denna tid. När ekipaget är på väg in eller ut från sin start, alltså när ekipaget befinner sig på plan men inte kör sitt program, kan det inträffa saker som kan leda till poängavdrag i kategorin Precision och samarbete. Exempel på sådana saker är hård handling, vilket alltid ska ge stora poängavdrag eller diskning. Det är också viktigt att se så att hunden rör sig på ett bra sätt och inte till exempel haltar. Huvuddomaren har huvudansvar och ska vara uppmärksam på sådant som kan leda till diskning på banan som till exempel om hunden uträttar naturbehov i ringen, om hunden belönas på plan, om hunden hålls i halsbandet eller annat som faller under diskvalificering.

Föraren får inte hålla i hundens halsband inne på planen. Startar ekipaget på inhägnad plan som saknar utgångsfålla får föraren, på grund av säkerhetsskäl, hålla i hundens halsband när föraren öppnar grinden och kliver av planen.

Efter avslutat program kan det hända att hunden springer av planen och sedan springer tillbaka in. Detta får inte straffas. Om hunden däremot springer av och hämtar sin leksak och springer in med den till föraren blir ekipaget diskat.

Innan programmets början och efter programmets slut är det tillåtet att klappa om hunden i uppmuntrande syfte inne i ringen. Program och utförande bedöms under den tid som musiken spelas, med undantag för till exempel hård handling.

Domare har rätt att avbryta deltagande om hunden är skadad eller uppvisar uppenbar oförmåga att genomföra programmet.

När ekipaget släppts in på plan bör föraren starta musiken inom 30 sekunder. Detta innebär inte att man får träna på planen innan sin start. Ekipaget ska ta sig till startpunkten så fort som möjligt. Om hunden är ur kontroll och tiden går har domaren rätt att kräva att föraren startar musiken och kör igång.

3.4 Discipliner

Det ska tydligt framgå om det är ett freestyle- eller HtM-program som utförs. Om detta inte framgår dras minst 2.6 poäng i kategorin *Innehåll*.

3.4.1 Heelwork to Music

Ett HtM-program ska innehålla minst 75% heelwork. Innehåller det mer än 25% freestyle ska det dras minst 2,6 poäng från kategorin *Innehåll*. Tänk på att övergångarna räknas som freestyle. Det finns inga krav på att ett HtM-program ska innehålla freestyle utöver de övergångar som finns med i programmet.

Det finns inget krav på att domaren ska ta tid under programmet.

I HtM ligger tonvikten på precisionen i HtM-rörelserna, men även de i programmet ingående freestylerörelserna bedöms.

3.4.1.1 Positionsarbete i Heelwork to Music

I HtM räknas positionsarbete i följande positioner:

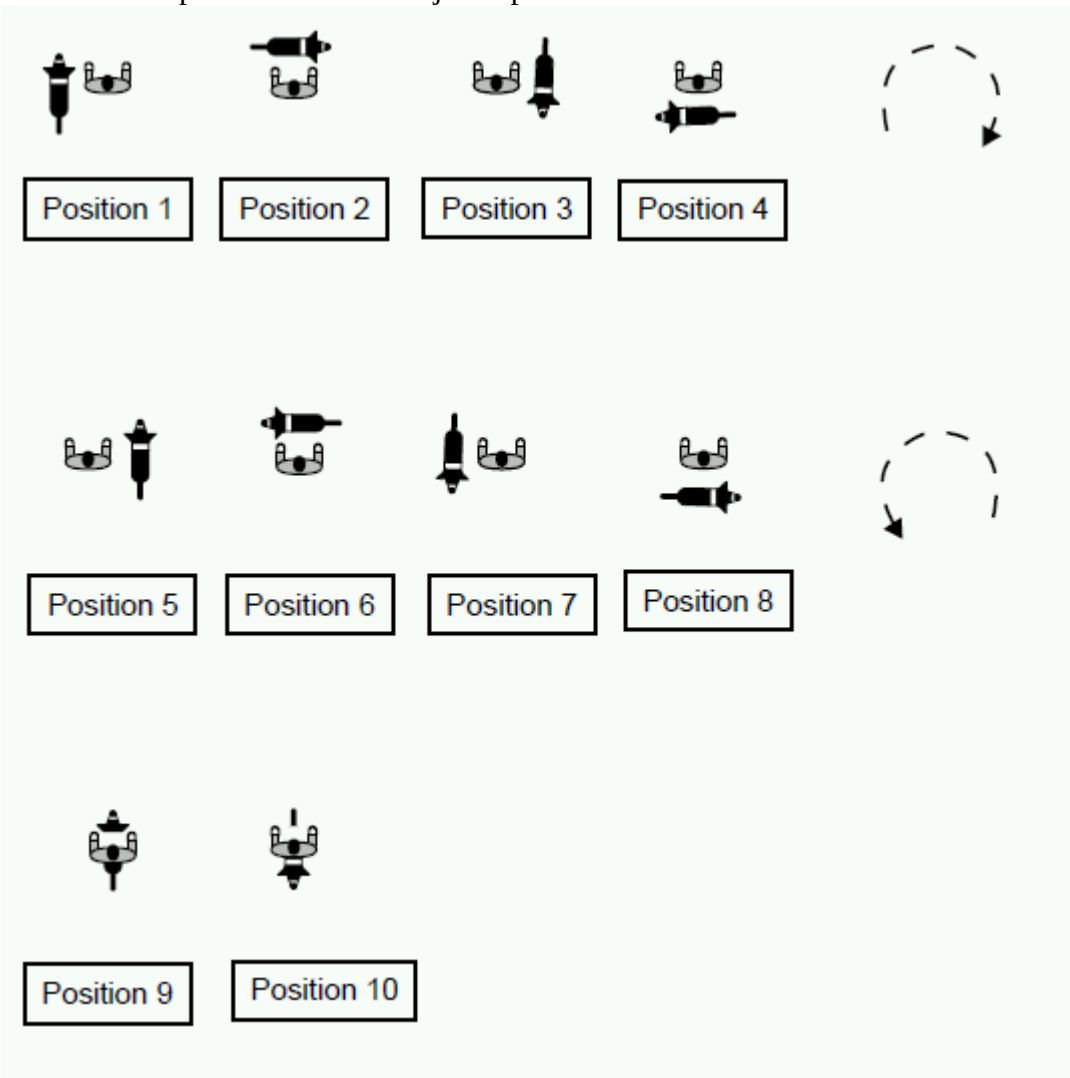

”Position 1” till och med ”Position 10” har antagits som standardiserade benämningar av positionerna för att bland annat underlätta för domarna att ge kommentarer om specifika positioner i protokollen.

Position 1-4 startar i fotposition på förarens vänstra sida och sedan går positionerna ett varv medsols runt föraren. Position 5-8 startar i fotposition på förarens högra sida och sedan går positionerna ett varv motsols runt föraren. I position 9 och 10 går hunden mellan förarens ben. Med huvudet i samma eller motsatt riktning som föraren.

Position 1: Hunden har sin högra skuldra vid förarens vänstra ben.
Position 2: Hunden går framför föraren, med höger sida mot föraren (med höger skuldra vid förarens högra ben).
Position 3: Hunden har sin högra skuldra vid förarens högra ben, vänd åt motsatt håll jämfört med föraren.
Position 4: Hunden går bakom föraren, med höger sida mot föraren (med höger skuldra vid förarens vänstra ben).
Position 5: Hunden har sin vänstra skuldra vid förarens högra ben.
Position 6: Hunden går framför föraren, med vänster sida mot föraren (med vänster

skuldra vid förarens vänstra ben).
Position 7: Hunden har sin vänstra skuldra vid förarens vänstra ben, vänd åt motsatt håll jämfört med föraren.
Position 8: Hunden går bakom föraren, med vänster sida mot föraren (med vänster skuldra vid förarens högra ben).
Position 9: Hunden går mellan förarens ben, med skuldrorna vid förarens ben, vänd åt samma håll som föraren.
Position 10: Hunden går mellan förarens ben, med skuldrorna vid förarens ben, vänd åt motsatt håll jämfört med föraren.

I en korrekt heelworkposition är hunden rak i kroppen och parallell med föraren. En blandning av galoppombyten, trav och skritt ska inte bedömas som hopp/studs. Om hunden däremot hoppar upp mot föraren eller studsar och därmed bryter sitt positionsarbete ska avdrag göras i kategorin *Precision och samarbete*.

Hunden bör inte röra sig på två spår förutom i sidledsrörelserna. Hunden bör hålla samma avstånd i förhållande till föraren i alla positioner, en tajtare position kan ge högre poäng än en vid/luftig position. Det är dock inte önskvärt att hunden är så tight inpå föraren att den stör förarens rörelser. Från och med 2017-01-01 räknas positioner på ett avstånd till föraren över en halvmeter som freestyle. Detta för att underlätta bedömningen av “luftiga positioner” och göra det enklare för domaren att avgöra om det är HtM eller freestyle.

För att höga poäng ska tilldelas ska föraren vara rak i kroppen och inte vrida sig för att kontrollera hundens position eller underlätta för hunden att gå rätt i position. Observera att föraren kan välja att visa att hunden självständigt kan arbeta i HtM- position genom att röra överkroppen på ett sätt som försvårar för hunden att hålla positionen, detta ska inte medföra poängneddrag.

3.4.1.2 Skiften mellan HtM-positionerna

Det är önskvärt att det med tydlighet framgår att det är hunden som byter positioner i programmet. Det bör alltså framgå att hunden kan de olika positionerna, att den självständigt hittar dem och stannar i positionerna. Program där hunden fortsätter sin linje och föraren ändrar sin, bör alltså inte belönas i samma grad som om hunden skiftar positioner runt om föraren.

För att en rörelse ska räknas som HtM-position är det viktigt att hunden går på alla fyra tassarna. Haltning, kryp, sitt etc räknas därmed inte som att hunden är i HtM-position. Föraren kan dock ändra sin position, till exempel huka sig eller krypa, så länge hunden håller kvar sin.

3.4.1.3 Poängsättning HtM

Fokus vid bedömningen ska läggas på positionernas kvalitet. Program där hunden går sidledes, både mot och från föraren, eller bakåt bör belönas högre än program där hunden enbart går framåt. Önskvärt är också att visa att hunden kan gå både med vänster och höger sida mot föraren. Antalet positioner får inte överskugga tolkningen av musiken. Ett tekniskt svårt program belönas i kategorin *Innehåll*.

Det är inte tillåtet att som domare önska mer eller mindre freestyle i ett HtM program så länge andelen freestyle inte överstiger 25% av programmet.

3.4.2 Freestyle

Ett freestyleprogram ska innehålla minst 75% freestyle. Innehåller det mer än 25% HtM ska det dras minst 2,6 poäng från kategorin *Innehåll*. Det finns inga krav på att ett freestyleprogram ska innehålla heelwork.

Det finns inget krav på att domaren ska ta tid under programmet.

Det är inte tillåtet att som domare önska mer eller mindre heelwork i ett freestyleprogram så länge andelen heelwork inte överstiger 25% av programmet.

I freestyle ligger tonvikten på precisionen i tricken, men även de HtM-positoner som eventuellt ingår i programmet bedöms.

3.5 Bedömningskategorier

3.5.1 Precision och samarbete

Precision och samarbete kan kortfattat beskrivas som en bedömning av hur väl hundens rörelser utförs och hur väl samarbetet mellan hund och förare fungerar under framförandet av tävlingsprogrammet. Även helhetsintrycket av framförandet bedöms här.

Standard för kategorin:

- Hunden ser ut att trivas i ringen.
- Hunden åtlyder villigt förarens signaler.
- Hunden och föraren har ett bra samarbete.
- Hunden utför tricken/positionerna på förarens signaler.
- Hunden arbetar koncentrerat.
- Hunden är i fokus.
- Hund och förare är uppmärksamma på varandra.
- Hunden utför rörelser och positioner på ett tydligt sätt.
- Programmet genomförs utan oavsiktliga avbrott.
- Förarens uppträdande är passande.
- Förarens signaler är diskreta och oavsett om röstkommandon, kroppsliga signaler och/eller signaler med hjälp av rekvisita används.

Poänghöjande faktorer kan vara:

- Ekipaget utför programmet med engagemang.
- Hunden visar god uthållighet.
- Ekipaget utför programmet med flyt, utan misstag och oplanerade stopp.
- Rörelser och positionsarbete utförs med precision.
- Programmet ger mersmak.
- I HtM premieras om hunden håller samma avstånd i förhållande till föraren i alla positioner.
- Hunden utför rörelser och positioner stilrent och precist.

- Förarens signaler är inarbetade i koreografin oavsett om röstkommandon, kroppsliga signaler och/eller signaler med hjälp av rekvisita används.

Poängsänkande faktorer kan vara:

- Hunden verkar inte trivas i ringen, ser obekväm ut.
- Hunden utför inte rörelserna på förarens signaler.
- Överdrivna hjälper i syfte att visa/locka hunden till utförande. Handsignaler som är väl inarbetade i koreografin och inte stör helheten ska inte ge poängavdrag.
- Brister i samarbetet.
- Hunden nosar på planen.
- Hunden eller föraren tappar fokus på uppgiften.
- Oplanerade stopp som stör flytet i programmet.
- Föraren rör hunden i korrigerande eller lugnande syfte, för att styra den eller för att få hundens uppmärksamhet. Korrigeringar kan leda till stora poängavdrag eller diskvalificering.
- Föraren använder hårda kommandon i ringen, kan även leda till diskvalificering.
- Oprecist utförda rörelser.
- Förarens uppträdande är olämpligt.
- Tvingande rörelser, till exempel att föraren håller fast hundens tassar när hunden står eller går på bakbenen eller sitter fint, att föraren bär på hunden när det är uppenbart att hunden vill hoppa ner eller att föraren håller hunden fast mellan sina ben i position 9 eller 10.

3.5.2 Innehåll

Innehåll omfattar bedömning av programmets moment, till exempel kombinationen av rörelser, programmets tekniska och koreografiska svårighetsgrad samt hur programmet har utformats efter ekipagets förutsättningar. Föraren ska se till att programmet planeras så att hundens prestation inte överskuggas av förarens. Det ska vara tydligt att freestyle är en hundsport.

Det är tillåtet att röra och/eller bära hunden i programmet om det finns ett koreografiskt syfte och så länge som hunden inte hålls i en tvingande position. Hunden ska dock vara i rörelse under större delen av programmet och bör därför inte bäras mer än korta sekvenser. Ett riktmärke kan vara att hunden inte bör vara stilla i mer än10 sekunder i taget.

Programmet ska kännas som en helhet och inte som rörelser och positioner staplade på varandra.

Hundens utsmyckning ska aldrig ge pluspoäng men kan däremot ge avdrag.

För att belönas med uppflyttning eller certpoäng bör programmets längd ge utrymme för att visa uthållighet och variationer. Ett väl utfört program som håller sig inom klassens tidsangivelser ska kunna premieras med uppflyttnings- eller certpoäng.

Standard för kategorin:

- Programmet är avvägt med en mix av rörelser.
- Planerade rörelser och övergångar passar väl ihop och flyter in i varandra.

- Rörelserna är anpassade till hundens byggnad, ålder, ras eller liknande.
- Hunden ska vara i fokus.
- Ringen utnyttjas på ett bra sätt.
- Eventuell rekvisita fyller en funktion.

Poänghöjande faktorer kan vara:

- Bra balans mellan förare och hund i programmet där hunden ska vara i fokus.
- Ekipaget visar uthållighet.
- Ringens yta utnyttjas under programmet.
- Programmet visar på variation, t ex olika tempon, olika typer av rörelser, riktningar och avstånd.
- Programmet är intressant uppbyggt och visar på kreativitet både i sammansättning och rörelser.
- Programmet är konstruerat så att hunden ges möjlighet att visa prov på självständigt arbete.
- Samma rekvisita används på flera olika sätt.
- Föraren lyfter fram hundens unika egenskaper i programmet.
- Programmet är uppbyggt så att hunden under övervägande delen av programmet visas upp mot domarna. Föraren skymmer inte hunden vid positionsarbete eller tricks.

Poängsänkande faktorer kan vara:

- Förarens/hundens klädsel/utsmyckning är stötande/störande eller tar fokus från hunden. Neddrag görs från 0,1-10 poäng, kan även leda till diskvalificering.
- Ett program som överskrider den tillåtna andelen freestyle i HtM eller vice versa, 2,6 poängs avdrag.
- Osunda, skadliga rörelser som är planerade, minst 2,6 poäng i avdrag.
- Om planeringen innebär att hunden inte har en central roll under merparten av programmet, minst 2,6 poängavdrag.
- Överdrivna, planerade, gester eller hjälper, till exempel targets och handtecken, som skämmer helhetsintrycket eller tar fokus från hunden.
- Rekvisita som inte fyller en funktion, max 0.5 poäng i avdrag.
- Rekvisita som endast används som stationer för att utföra rörelser och som inte vävs in i programmets helhet.
- Rekvisita som trillar/går sönder och stör hundens arbete.
- Rekvisita som hunden låser sig på, inte vill gå ifrån eller inte vill lämna tillbaka till föraren.
- Ekipaget utnyttjar endast en mindre del av planen.
- Hundens planerade rörelser är inte synliga för domaren.
- Programmet är för svårt för hunden.

3.5.3 Tolkning av musik

Tolkning av musik är kategorin där domaren bedömer programmets utformning i relation till musiken, hur väl rörelserna är tajmade till musiken och i vilken utsträckning rytm och frasering uttrycks i programmet.

I *Tolkning av musik* ingår bland annat att visa att hunden kan utföra rörelser väl tajmade till musiken. Detta kan visas på många olika sätt, exempelvis genom att:

- Låta rörelserna följa växlingar i musikens tempo.
- Skiften mellan rörelser följer musikens byggblock (frasering).
- Eventuella markeringar i musiken (accenter) återspeglas i hundens rörelser till exempel att hunden stannar vid paus i musiken, gör allt snabbare/kraftfullare rörelser när musiken ökar i tempo/styrka eller långsammare/mjukare rörelser när musiken minskar i tempo/styrka.

  Ett program ska vara koreograferat med rörelser anpassade till musiken. Det är alltid musiken som tolkas, inte texten.

  Att ha en historia/tema är valfritt. Om en historia/tema finns är den av underordnad betydelse, tonvikten ligger alltid på att rörelserna är anpassade till musiken. Det är fritt fram för föraren att klä ut- eller upp sig men fokus i bedömningen ska ligga på hunden.

Standard för kategorin:

- Rörelserna är sammansatta för att passa musikens växlingar.
- Musiken är anpassad till hunden, till exempel rörelsemönster och tempo.
- Musiken följs även vid moment som utförs vid/med rekvisita.

Poänghöjande faktorer kan vara:

- Tempo och rörelser passar till musikens känsla och takt.
- Höjdpunkter och klimax i musiken förstärks.
- Programmet är tajmat både till stycken/fraser och accenter i musiken.
- Ekipaget fångar känslan och stämningen i musiken.

Poängsänkande faktorer kan vara:

- Ekipaget lyckas inte visa att programmet är anpassat till musiken.
- Rörelser/övergångar som görs utan koppling till musiken.

3.6 Vad kan förväntas i de olika tävlingsklasserna

Detta avsnitt ger en kort beskrivning av vad som kan förväntas av programmen i de olika tävlingsklasserna. En viktig utgångspunkt är att ett programs ”svårighetsgrad” inte bara handlar om att tricken och positionerna blir svårare, detta är endast en av många delar som bedöms. Att ekipaget följer musikens rytm och ändringar är viktigare än att svåra trick görs utan samband med musiken.

3.6.1 Freestyleklasserna

3.6.1.1 Klass I

Precision och samarbete: Samarbetet ska vara gott, men behöver inte vara felfritt för uppflyttningspoäng.
Innehåll: För uppflyttningspoäng kan programmet vara uppbyggt kring relativt få, enkla rörelser (cirka 3-6 stycken) och enkla övergångar mellan dem. Vid få uppvisade rörelser är det önskvärt med variation i typen av rörelser.
Tolkning av musik: Tolkningen kan vara enkel för uppflyttningspoäng.

3.6.1.2 Klass II

Precision och samarbete: Det förväntas en högre grad av precision i hundens rörelser. Med precision menas att hunden gör rörelser på ett kontrollerat sätt där det tydligt syns när hunden går in i rörelsen, gör själva rörelsen och avslutar rörelsen. Hunden bör mer självständigt klara rörelser och övergångar med mindre tydliga hjälper, samt ha en ökad koncentration och fokus på uppgiften genom större delen av programmet.
Innehåll: Här krävs ett mer genomarbetat program, där exempel på ökad svårighetsgrad kan vara att hunden jobbar på distans eller att hunden gör en sak medan föraren gör en annan. Även antalet rörelser kan påverka svårighetsgraden. För att kunna variera innehållet behövs därför en utökad repertoar av rörelser och bra utnyttjande av ringen.
Tolkning till musik: Det ska framgå att hund och förare följer musiken till exempel att övergångar och tempoväxlingar tajmas till ändringarna i musiken eller att programmet följer musikens fraseringar och takt.

3.6.1.3 Klass III

Precision och samarbete: I den här klassen bör hunden klara rörelser och övergångar självständigt och utföra rörelserna stilrent och tydligt. Att hunden har mycket god koncentration och fokus på uppgiften genom hela programmet är också utmärkande för klassen.
Innehåll: Programmet ska i hög utsträckning uppfattas som en sammanhängande helhet. Högre krav ställs också på kreativitet och variation i programmets utformning. Här krävs ett väl genomarbetat program, där exempel på ökad svårighetsgrad kan vara att hunden jobbar på distans, utan ögonkontakt med föraren eller att hunden gör en sak medan föraren gör en annan. Tempoväxlingar och nivåskillnader mellan hund och förare är andra saker som kan påverka svårighetsgraden. Även antalet rörelser påverkar svårighetsgraden. För att kunna variera innehållet behövs därför en utökad repertoar av rörelser samt att ringen utnyttjas på ett bra sätt.
Tolkning av musik: Det ska tydligt framgå att ekipaget är i samklang med musiken till exempel att övergångar och tempoväxlingar tajmas till ändringarna i musiken och att programmet följer musikens fraseringar och takt. Det ska tydligt framgå att programmet har skapats för att tolka den aktuella musiken. Känslan och stämningen i musiken ska framgå i programmet.

3.6.2 HtM-klasserna

3.6.2.1 Klass I

Precision och samarbete: Samarbetet ska vara gott, men behöver inte vara felfritt för uppflyttningspoäng.

Innehåll: För uppflyttningspoäng kan programmet vara uppbyggt kring relativt få, enkla positioner (cirka 1-3 stycken) och enkla övergångar mellan dem. Om programmet är uppbyggt kring få positioner bör även riktningsändringar ingå, så som back- och sidledsrörelser.
Tolkning av musik: Tolkningen kan vara enkel för uppflyttningspoäng.

3.6.2.2 Klass II

Precision och samarbete: Det förväntas en högre grad av precision i hundens positioner och att hunden mer självständigt håller positionerna och utför övergångarna med mindre tydliga hjälper, samt en ökad koncentration och fokus på uppgiften, genom större delen av programmet.
Innehåll: Här krävs ett mer genomarbetat program, där exempel på ökad svårighetsgrad kan vara sidvärtsrörelser, bakåt och tempoväxlingar. Även antalet positioner kan påverka svårighetsgraden. För att kunna variera innehållet behövs därför en utökad repertoar av positioner samt att man utnyttjar ringen på ett bra sätt. Här är även önskvärt att föraren visar upp hunden för domaren och inte skymmer hunden i positionerna och att man visar övergångar som gör att programmet flyter.
Tolkning till musik: Det ska framgå att ekipaget är i samklang med musiken till exempel att övergångar och tempoväxlingar tajmas till ändringarna i musiken.

3.6.2.3 Klass III

Precision och samarbete: Det förväntas en högre grad av precision i hundens positioner och rörelser där hunden klarar dessa självständigt. Att hunden uppvisar mycket god koncentration och fokus på uppgiften genom hela programmet är också önskvärt.
Innehåll: Programmet ska i hög utsträckning uppfattas som en sammanhängande helhet. Högre krav ställs också på kreativitet i programmets utformning. Här krävs ett väl genomarbetat program, där exempel på ökad svårighetsgrad kan vara att hunden självständigt håller positionen medan föraren utför saker som kan vara distraherande för hunden, men även sidledsrörelser, både mot och från föraren, bakåt och tempoväxlingar. Även antalet positioner påverkar svårighetsgraden. För att kunna variera innehållet behövs därför en utökad repertoar av positioner och rörelser. Här ställs högre krav på att man visar upp hunden för domaren och inte skymmer hunden i positionerna och att man visar olika typer av övergångar som gör att programmet flyter.
Tolkning av musik: Det ska tydligt framgå att hund och förare följer musiken till exempel att övergångar och tempoväxlingar tajmas till ändringarna i musiken och att programmet följer musikens fraseringar och takt. Det ska tydligt framgå att programmet har skapats för att tolka den aktuella musiken. Känslan och stämningen i musiken ska framgå i programmet

3.7 Poängsättning

Domaren ska alltid döma det hen ser under den aktuella starten och aldrig lägga vikt vid vad hen tidigare har sett eller vad förväntar sig att se. Det är inte tillåtet att jämföra med ekipagets tidigare prestationer. Kommentarer i stil med ”Nu gick det bättre än i den tidigare klassen” får inte förekomma. Domaren får aldrig utgå inte ifrån att hen vet hur ett program är uppbyggt även om kostym och musik är det samma. Föraren kan ha gjort stora ändringar i programmet sedan domaren sist dömde det. Domaren ska alltid vara noga med att inte döma ekipaget i förhållande till deras tidigare prestationer, ett ekipage är aldrig bättre eller sämre än just det som de presterar där och då.

När domaren sätter sina poäng utgår hen från uppflyttnings- och certpoäng. Är hunden värd att flyttas upp eller få ett certifikat, så sätter domaren poängen därefter. För att hunden ska bli uppflyttat till nästa klass, eller få ett certifikat i klass III, måste den uppnå minst 75% av de möjliga poängen i varje kategori. När domaren värderar ett program, ska hen därför värdera, om programmet lever upp till standarden i klassen.

Exempel:
Tycker domaren att programmets är precis som det bör vara i respektive kategori för den klass hen dömer så sätter hen 7,5 poäng. 7,5 poäng är en god markör för ett program som motsvarar klassens standard. Håller programmet en högre eller lägre nivå anpassar domaren sina poäng efter det.

Poängsättningstabell:

Värdering	Poäng										
En mindre bra prestation som inte kan medföra diskning	0,0 – 2,4	0,0	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9
		1,0	1,1	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9
		2,0	2,1	2,2	2,3	2,4					
En mindre god prestation	2,5 – 4,4						2,5	2,6	2,7	2,8	2,9
		3,0	3,1	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6	3,7	3,8	3,9
		4,0	4,1	4,2	4,3	4,4					
En god men övervägande ojämn prestation	4,5 – 6,4						4,5	4,6	4,7	4,8	4,9
		5,0	5,1	5,2	5,3	5,4	5,5	5,6	5,7	5,8	5,9
		6,0	6,1	6,2	6,3	6,4					
En god men ojämn prestation	6,5 – 7,4						6,5	6,6	6,7	6,8	6,9
		7,0	7,1	7,2	7,3	7,4					
En mycket god, men inte helt felfri prestation. Uppflyttning/certpoäng	7,5 – 8,2						7,5	7,6	7,7	7,8	7,9
		8,0	8,1	8,2							
En utmärkt prestation med mycket få misstag	8,3 – 9,0				8,3	8,4	8,5	8,6	8,7	8,8	8,9
		9,0									
En strålande prestation med något enstaka misstag	9,1 – 10		9,1	9,2	9,3	9,4	9,5	9,6	9,7	9,8	9,9

3.8 Fel som inte är diskvalificerande

3.8.1 Lämnar ringen

Om hunden oavsiktligt hamnar utanför ringen under programmet men fortsätter att arbeta och är uppmärksam på sin förare görs inga avdrag.

Om hunden lämnar planen under pågående program, och inte längre är under förarens kontroll, kan ekipaget diskas.

3.8.2 Rekvisita

Rekvisita som inte fyller någon funktion ger max 0.5 poängs avdrag. Om hunden använder ett föremål ur rekvisitan som belöning när ekipaget fortfarande är på planen, medför detta diskvalifikation. Tugg vid apportering ska inte räknas som lek med rekvisita utan bedömas likt andra rörelser i programmet.

3.8.3 Godis respektive leksak

Leksak eller godis som efter programmet ska ges till hunden som belöning får tas med in i ringen om det hålls dolt för hunden och domaren under tiden som ekipaget befinner sig i ringen. Om belöningen ses/sticker upp ur fickan eller liknande före ekipaget gått av planen, medför det diskvalifikation. En bula i fickan där belöningen finns leder inte till disk eller poängavdrag.

Om en extern belöning används ska den placeras så att hunden är helt utanför tävlingsplanen när hunden tar/äter belöningen.

Om hunden använder ett föremål ur rekvisitan som belöning när ekipaget fortfarande är på planen, medför detta diskvalifikation.

Belönar föraren med godis på planen diskvalificeras föraren från resterande starter under dagen.

3.8.4 Hårda kommandon

Var konsekvent mot hårda kommandon och handfasta korrigeringar, detta hör inte hemma i freestyle och HtM. Stora avdrag eller diskvalifikation.

3.8.5 Osunda, skadliga rörelser

För hunden osunda och skadliga rörelser ska ge minst 2,6 poäng i avdrag i kategorin *Innehåll*. I figur 2 är bild 1-5 exempel på rörelser som alltid ska leda till poängavdrag. För bild 6 avgör domaren från fall till fall om avdraget ska göras. Även andra rörelser än de i figuren kan leda till poängavdrag om domaren finner dem osunda eller skadliga.

Föraren står upp raklång, hunden balanserar ovanpå föraren. Avdrag minst 2,6 p

Hunden står på frambenen med nosen i backen utan stöd för bakbenen (med stöd okej). Avdrag minst 2,6 p.

Hunden balanserar på förarens fötter när föraren ligger på rygg.
Avdrag minst 2,6 p.

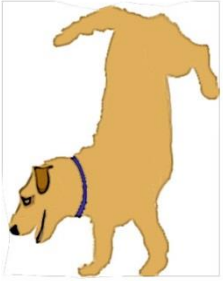

Hunden står still eller går på frambenen utan stöd för bakbenen (med stöd okej). Avdrag minst 2,6.

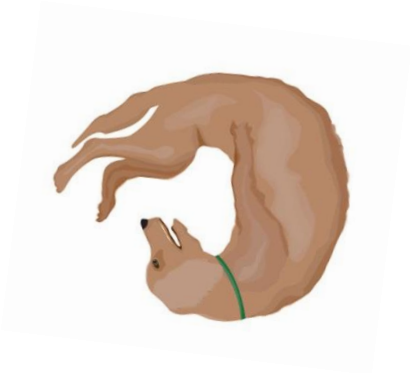

Kullerbytta framåt eller bakåt. Avdrag minst 2,6 p.

Gående eller hoppande på bakbenen kan leda till poängavdrag om domaren bedömer att hunden inte klarar av belastningen på ett bra sätt. Bakbensarbete får aldrig överdrivas.

3.8.6 Tekniskt fel

Vid tekniska fel kan det beslutas om omstart. Omstart behöver inte ske omedelbart utan viss tid till ny förberedelse kan ges till exempel genom att ekipaget får starta om med ett senare startnummer. Exempel på tekniska fel kan vara att musiken inte startar, musiken startar en bit in i låten, musiken stoppas mitt i programmet eller att ett ringband lossnar och flyger in på planen under pågående program, att en utomstående person av misstag går över planen eller att en annan lös hund springer in på planen. Om den tävlande vill begära omstart ska detta framföras till huvuddomaren snarast efter programmets avslutande, helst innan domarna satt sina poäng.

Huvuddomaren beslutar alltid om eventuell omstart ska tillåtas eller inte.

3.8.6 Halsband, täcke eller liknande

Hunden får ha på sig halsband, täcke eller liknande. Hundar med lång päls får smyckas med hårtofs. Hunden får inte på något sätt besväras av utsmyckningen. Utsmyckningen får heller inte vara stötande, om domarna uppfattar den som sådan kan det leda till stora poängavdrag eller diskvalificering. Om den tävlande är osäker har hen rätt att före klassens start få tjänstgörande domares godkännande av hundens utsmyckning. Funktionstäcke, så som värmetäcke eller regntäcke vid behov, ska alltid tillåtas.

3.8.7 Skall och ljud

Hunden får ge skall eller andra ljud ifrån sig. Skall kan ge maximalt två poängs avdrag men endast om ljudet bedöms påverka flytet och/eller arbetsförmågan negativt under en större del av programmet. Avdrag görs i kategorin Precision och samarbete. Det är inte tillåtet att ge avdrag både för skall och för stopp på grund av skall. Domaren gör alltså avdrag för att flytet påverkas. Att se hundar som bestraffats av föraren, för ljud, är absolut inte önskvärt, vilket är

risken med för stora poängavdrag, och därför är det viktigt att inte ge högre poängavdrag för skall än för andra fel i ringen.

3.9 Hjälp av utomstående

Så kallad dubbelhandling är inte tillåtet och leder till diskning. Dubbelhandling innebär att någon utanför ringen hjälper ekipaget under programmet, till exempel genom att agera riktmärke vid framåtsändande eller stoppa hunden som är på väg av planen.

4 Avslutning

Det är ett stort ansvar att vara domare. Som domare är man tvungen att vara förberedd på att ta impopulära beslut.

Domaren har ett stort inflytande på sportens utveckling, vilka tricks som blir i ropet och hur förarna uppför sig i ringen och på tävlingsområdet. Det är domaren som sätter standarden för vad som är okej och vad som inte är det.

Det är förarens ansvar att inte ställa upp med en sjuk eller skadad hund. Lever inte föraren upp till detta ansvar så är det domarens uppgift att tala i hundens sak. Det är önskvärt att domaren bryter programmet om hen upplever att hunden inte bör genomföra det. Detta görs genom att domaren ber DJ:n stänga av musiken och därefter ber föraren lämna ringen. För att ett program ska stoppas måste huvuddomaren vara med på beslutet. Huvuddomaren kan själv ta beslut om att stoppa programmet. Om domaren inte är enig med huvuddomaren om ett sådant beslut får detta diskuteras i enrum, inför de tävlande måste det uppvisas en enad front rörande beslutet. Vill den tävlande diskutera beslutet så ska detta hänvisas till huvuddomaren utan andra kommentarer i detta fall.

Domaren ska vara konsekvent mot hård handling på hela tävlingsområdet. Det hör inte hemma i freestyle och HtM och ska åtföljas av diskvalifikation för alla klasser den dagen och alla hundar som föraren har.

De tävlande ska inte dömas på grund av gamla meriter eller misstag, ett ekipage är aldrig bättre eller sämre än vad det presterar den aktuella dagen. För domaren är det viktigt att bara döma det hen ser här och nu.

Det är upp till domaren om hen efter tävlingen vill diskutera bedömningen med deltagarna.

Domaren har en stor del i att det skapas en positiv, glad och trevlig stämning på tävlingsplatsen. Domaren måste alltid tänka på att de tävlande kan vara nervösa och osäkra. Domaren bör därför uppträda på ett uppmuntrande och stöttande sätt och bidra till att freestyle och HtM blir roligt för alla inblandade.

Kom ihåg att domaren har dömt det hen har sett och upplevt och det kan aldrig vara fel.